

Priit Luts

Täna esimest korda president Toomas Hendrik Ilvese üleskutsel ümarlaua taha kogunenud erakondade ja vabakonna esindajad leppisid kokku, et edasiseks aruteluks luuakse virtuaalne platvorm.

Platvormi loomine jääb Eesti Koostöö Kogu teha, kuid ettepanekuid võidakse koguma asuda ka Facebooki-põhiselt.

Kuigi ühtki konkreetset tähtaega kohtumisel ei seatud, leidsid osalejad, et ettepanekute kogumisega võiks lõpule jõuda veel selle aasta sees või hiljemalt jaanuari kuus.

Edasi hakatakse ettepanekuid analüüsima ja paremaid neist välja sõeluma. Selle protsessiga soovitakse lõpule jõuda 31. märtsiks. Eelnõuküpsena peaks ettepanekud riigikokku jõudma jaanipäevaks.

Harta 12 esindaja Marek Tamm märkis, et kogu protsess võiks toimuda presidendi egiidi all. Konkreetset võiks see tema hinnangul olla nii, et paari nädala jooksul saaksid kõik organisatsioonid esitada presidendile ettepanekuid, kes võiks kuuluda ekspertkogusse.

Professor Marju Lauristini sõnul on vaja kahte tasandit. Esimene neist oleks analüütiline tasand, mis tegeleb sõelumisega ja koondab ettepanekud sisuliselt. Teine tasand oleks see, et väljapool poliithuvisid olevad eksperdid asuksid neid üldistama ja vormima eelnõudeks.

Toomas Hendrik Ilves pakkus välja, et kõige eestilikum oleks ideid koguda interneti teel. Selleks võiks tema hinnangul olla Facebookis mingi platvorm või lehekülg. Kindlasti peaks aga jääma võimalus saata ettepanekuid ka e-kirja või posti teel.

Presidendikantselei teatel oli tänase kohtumise näol tegemist esimese kohtumisega, mis peaks algatama pikema arutelu, kuidas korrastada kiiva jooksnud mõtte- ja suhtlusviisi, mõtestada erakonnapoliitika rolli ning muuta paremaks erakondade rahastamine ja valimiskorraldus.

Kohtumise esimeses pooles üritati selgusele jõuda, kas Harta 12-s sõnastatud neli olulisemat punkti ongi kõige tulisemad probleemid, millele lahendus leida tuleb. Selles osas valitses üksmeel ühes mõningate täiendustega.

Hartas on kirjas, et avalikkusel peab olema selge ülevaade poliitiliste ühenduste rahaallikatest - nii avaliku raha kasutamisest kui nende muude tulude algupärast.

Teise punktina, et erakondade loomine, rahastamine ja töö peavad olema läbipaistvad ning erakonnad peavad esindama avalikku, mitte grupihuvi.

Valimissüsteem peab harta autorite sõnul selgelt kajastama valija tahet, muu hulgas peab saadikul olema pideva aruandluse kohustus oma ringkonna valijate ees. Samuti see, et parlamendierakonnad ei tohi monopoliseerida teed võimu juurde, lihtsustada tuleb parteide loomist ning parteiväliste jõudude pääsu riigikogusse.

Kohtumisele, et arutada esimesi ettepanekuid usalduskriisi ületamiseks, palus riigipea enda juurde vabakonna – ka Harta 12 ja "Aitab valelikust poliitikast!" – esindajad ning riigikogus esindatud erakondade poliitikud, riigiõiguse spetsialistid, teadlased.

Riigipea teatas oma 14. novembri avalduses, et demokraatliku ühiskonna mängureeglid on lihtsad: kellelgi ei ole õigust mistahes ettekäändel demokraatiat kaaperdada.

"Nagu valitsus ei saa rääkida avalikkuse ja kogu rahva nimel, nii ei saa ka valitsuse kriitikud kuulutada end kogu vabakonna esindajaks, olgu nende kavatsused kuitahes õiged ja õilsad. Kestlikke lahendusi annavad väärikas vaidlus ja ausad valimised," märkis toona Ilves.

Artikkel ERR Uudiste [veebilehel](#) .